

מחלוקת בקרב היהודים בארצות הברית בנוגע למדיניות טראמפ נגד אנטישמיות

טד ששון ואבישי בן ששון-גורדיס | 13 ביולי, 2025 | גיליון 2012

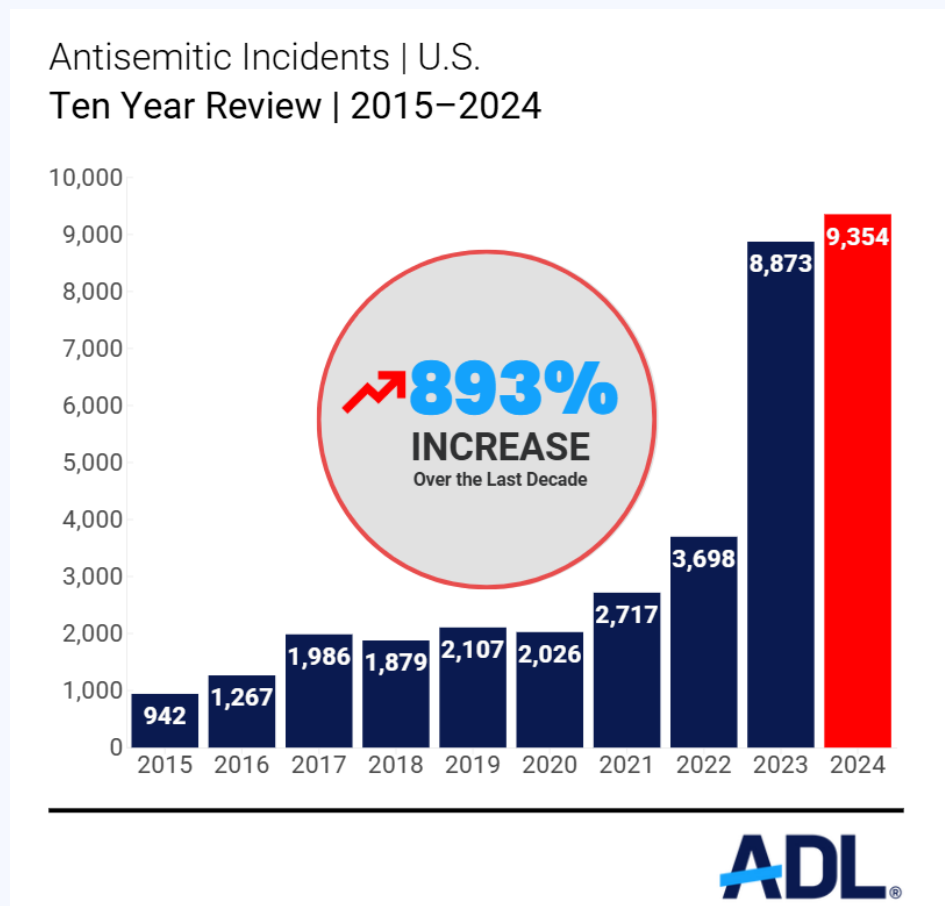
ממשל טראמפ מיקם את המאבק באנטישמיות במרכז מדיניות הפנים שלו, ומרבה להתמקד באקלים העוין כלפי סטודנטים יהודים וישראלים במוסדות להשכלה גבוהה. כחלק ממדיניות זו מפעיל ממשל לחץ על האוניברסיטאות לאמץ רפורמות בהקשר זה ובין היתר הוטלו קיצוצים חדים על מימון המחקר והגבלות על קבלת סטודנטים מחו"ל, וכן נעשו ניסיונות לגרש פעילים פרו-פלסטינים. למרות היקפה של בעיית האנטישמיות, תגובות הקהילה היהודית לאסטרטגית ממשל טראמפ היו אמביוולנטיות. במאמר זה נבחנות הסיבות להסתייגות של הקהילה היהודית מגישתו של ממשל טראמפ, והוא מסוכם בהמלצות לגורמים ישראלים רשמיים להימנע מלקחת צד בוויכוח הפוליטי הגובר בארצות הברית סביב המתרחש במוסדות ההשכלה הגבוהה.

ממשל טראמפ מוביל יוזמות בזק לשינוי פניה ומוסדותיה של ארצות הברית, ובמקום מרכזי ביניהן עומד דיכוי גילויי האנטישמיות. מדיניות הממשל למאבק באנטישמיות מתמקדת בעיקר במוסדות להשכלה גבוהה. הפעולות שננקטו כללו ניסיונות לגרש פעילים פרו-פלסטינים ולכפות רפורמות על אוניברסיטאות הנחשבות עוינות לסטודנטים יהודים וישראלים. האמצעים כללו קיצוצים חדים במימון המחקר, במיוחד בהרווארד, קולומביה, ומוסדות עילית דומים; איסור על מתן ויזות לסטודנטים מחו"ל ללמוד בהרווארד; ואיום להטיל מיסוי על קרנות אוניברסיטאיות. כאמצעי נרחב יותר, הממשל הודיע על אודות תוכניות לסרוק את הפרופילים ברשתות החברתיות של כל מי שיגיש בקשה לוויזת סטודנט, ולאסור כניסת מבקרים מ-12 מדינות המסווגות כסיכון ביטחוני.

פעולותיו של ממשל טראמפ לדיכוי האנטישמיות ננקטות על רקע גל האנטישמיות ששטף בעקבות המלחמה שפרצה ב-7 באוקטובר, ואשר בחודשים האחרונים נעשה יותר ויותר אלים. בתחילת יוני נהרגה אישה בשם קרן דיאמונד וכ-12 בני אדם נוספים נפצעו בעצרת שבועית למען החטופים שנערכה בבולדר שבקולורדו, על ידי תוקף שאחז בלהביו מאלתר. במאי נרצחו בווינגטון הבירה אנשי השגרירות הישראלית שרה מילגרם וירון ליישינסקי מחוץ לאירוע לדיפלומטים צעירים, על ידי חמוש שצעק "Free Palestine". באפריל, בערב חג הפסח, הוצת ביתו של מושל פנסילבניה ג'וש שפירו בזמן שהמשפחה ישנה בו.

לפי הליגה נגד השמצה, שמנהלת מעקב אחר אירועי אנטישמיות, בשנת 2024 נרשמו 6,552 אירועי הטרדה, 2,606 אירועי ונדליזם ו-196 אירועי תקיפה. מדובר בעלייה כוללת של 344% בהשוואה לחמש שנים קודם לכן, ושל 893% בהשוואה לעשר שנים קודם לכן (ראו תרשים 1). לראשונה בשנת 2024, רוב האירועים האנטישמיים (58%) היו קשורים לישראל או לציונות. יצוין כי יהודים אמריקנים וישראלים בארצות הברית דיווחו על עלייה בתחושת חוסר הביטחון.

תרשים 1. תקריות אנטישמיות בארצות הברית

באופן מפתיע אולי לנוכח היקף הבעיה, מביעים ארגוני יהדות אמריקה המובילים במאבק באנטישמיות אמביוולנטיות בנוגע למדיניות הממשל. ג'ונתן גרינבלאט, מנכ"ל הליגה נגד השמצה, תיאר את פעולות הלחץ שמפעיל הממשל על אוניברסיטאות כ"[אמציות וחשובות](#)", אולם במקביל מתח ביקורת על הממשל על העקיפה של סדרי הדין הראויים לגירוש פעילים פרו-פלסטינים שאינם אזרחי ארה"ב. טד דויטש, ראש הוועד היהודי האמריקאי, ארגון נוסף הנושא את דגל זכויות האזרח, ניסה גם הוא לנווט את דרכו בין תמיכה להתנגדות. במהלך הפורום העולמי של הארגון באפריל, הוא הסביר את גישת הארגון במילים הבאות:

"אנו תומכים בנשיא המשתמש בכל כלי משפטי אפשרי כדי להבטיח שאוניברסיטאות, אשר לא הגנו על סטודנטים יהודים לאחר ה-7 באוקטובר, ינקטו כעת את הפעולות הנדרשות כדי להגן עליהם... יחד עם זאת, כאשר הממשלה מקצצת באופן חד-צדדי

את המימון לאוניברסיטאות באופן שמעמיד בסכנה מחקר מציל חיים, או רודפת אחר מטרות פוליטיות אחרות תחת הכותרת של מאבק באנטישמיות, היא מסתכנת בתגובת-נגד כלפי הקהילה היהודית באמריקה, ואנו השמענו את קולנו בנושא ונמשיך להשמיע אותו (הפורום הגלובלי, ניו יורק, אפריל 2025).

ארגונים בצד הליברלי יותר של הספקטרום השמיעו ביקורת חריפה יותר. בהצהרה משותפת שפורסמה במאי על ידי המועצה היהודית לענייני ציבור (JCPA), התנועה רפורמית והקונסרבטיבית וקבוצות ליברליות נוספות, נאמר כי הקיצוצים של ממשל טראמפ במימון המחקר באוניברסיטאות וההפרות לכאורה של זכויות אזרח, יוצרים ליהודים מציאות [פחות בטוחה](#):

"אנו דוחים כל מדיניות או פעולה אשר מלבות או מנצלות אנטישמיות כדי לערער נורמות וזכויות דמוקרטיות, ובתוך זה שלטון החוק, הזכות להליך הוגן, חופש הביטוי, חופש העיתונות, או הזכות למחאה בדרכי שלום. ניתן והכרחי להילחם באנטישמיות - בקמפוסים, בקהילות שלנו וברחבי המדינה - מבלי לנטוש את הערכים הדמוקרטיים שאפשרו ליהודים, ולמיעוטים פגיעים רבים אחרים, לשגשג".

הדעה הגורסת שפעולות הממשל מאיימות על ערכים דמוקרטיים, מוסדות ליברליים ושלטון החוק, הושמעה במספר הצהרות פומביות, כולל זו שהשמיעה רשימה בולטת של [מנהיגים יהודים](#) וראשי ארגונים יהודיים לשעבר באפריל. עם זאת, ביקורתם של ראשי ארגונים, דוגמת גרינבלאט מארגון הליגה נגד השמצה, הייתה מאופקת יותר.

נראה כי גם הציבור היהודי חלוק בנוגע לאסטרטגיית המאבק באנטישמיות של ממשל טראמפ. בסקר ארצי שנערך בקרב יהודים אמריקאים בחודש מאי, לפני תקרית הרצח בווישינגטון הבירה והפיגוע בקולורדו, השיבו 62% כי הם "מודאגים מאוד" מאנטישמיות. מדובר בנתון גבוה בהשוואות היסטוריות, אם כי הוא משקף ירידה ביחס לנובמבר 2023, זמן קצר לאחר מתקפת חמאס ב-7 באוקטובר, אז 79% הביעו את אותה רמת דאגה. עם זאת, רוב הנשאלים היהודים בסקר ממאי סברו כי מדיניות ממשל טראמפ עתידה להגביר את האנטישמיות יותר מאשר להפחיתה. כך למשל, 61% מהנשאלים סברו כי "מעצר וגירוש של פעילים פרו-פלסטינים שהם תושבים חוקיים" צפוי להגביר את האנטישמיות, בהשוואה ל-20% שחשבו כי מהלך כזה צפוי להפחית אותה. בדומה, 49% סברו כי "שלילת מימון מאוניברסיטאות" תגביר את האנטישמיות, בהשוואה ל-25% שסברו כי היא תפחית אותה. סקר נוסף בקרב יהודים אמריקאים שנערך בערך באותו זמן מצא כי 56% התנגדו למדיניות הממשל למאבק באנטישמיות, בהשוואה ל-31% שהביעו תמיכה.

הערכה והמלצות

לאחר חצי מאה שבמהלכה מרבית יהודי אמריקה חיו באמונה שרדיפת יהודים היא נחלת העבר, העלייה הנוכחית באנטישמיות ובאנטי-ישראליות נתפסת כמשבר חמור, שאך ילך

ויוחריף. הרצח האנטישמי של זוג עובדי השגרירות בבירה ותקיפת הצועדים בבולדר לא יישכחו במהרה. מוסדות יהודיים כבר דאגו להתמגן היטב בשומרים חמושים וגלאי מתכות. האוניברסיטאות דוחות אולי את התערבויות הממשל, אך רובן מכירות בפחד, באפליה ובמחירים החברתיים שחוו סטודנטים ישראלים ויהודים בשנים האחרונות.

אולם, כשמדובר בגישת ממשל טראמפ למאבק באנטישמיות, נראה שיהודי אמריקה ימשיכו לנוע בין אמביוולנטיות להתנגדות. במידה מסוימת, עמדותיהם משקפות סנטימנט מפלגתי, שכן רוב יהודי אמריקה מזדהים כדמוקרטים והצביעו לקמלה האריס בבחירות 2024 לנשיאות. ועדיין, ניתן לציין שלוש סיבות נוספות ליחס המסויג:

ראשית, יהודי אמריקה מאמינים שממשל טראמפ מבקש להחליש את הסדר המשפטי, המוסדי והתרבותי הליברלי [שהם עצמם לקחו חלק בכינונו](#), ואשר הוא שאפשר לקהילה היהודית לשגשג בחברה האמריקאית בזכות משטר משפטי של זכויות אזרח והגנות על מיעוטים, הפרדת דת ומדינה, וכלכלה מריטוקרטית, המעריכה ידע ומומחיות מקצועית. לא בכדי, מספר נשיאי אוניברסיטאות שהביעו את הקול הרם ביותר נגד פעולות הממשל, הם בעצמם יהודים. רבים מהיהודים האמריקאים רואים בקמפיין של טראמפ נגד אנטישמיות רק תירוץ למתקפה פופוליסטית על מוסדות ליברליים וערכים תרבותיים, ולכן רואים במדיניות האנטישמיות של הממשל איום על מעמדם כמיעוט קטן בקרב חברה נוצרית, לבנה ברובה.

שנית, יהודי אמריקה מודאגים [מאנטישמיות מימין](#) לא פחות מאשר זו שמשמאל, וחלקם רואים בנשיא, ובמיוחד ברבים מתומכיו, כמאפשרים אנטישמיות מסוג זה. למרות בתו ונכדיו היהודיים, טראמפ נתפס לא פעם כשולח איתותי אישור לאנטישמיות, למשל, כאשר תיאר את הצועדים הניאו-נאצים בשארלוטסוויל כ"אנשים טובים מאוד", או כאשר אירח במאר-א-לאגו מכחיש שואה ידוע במהלך קמפיין הבחירות שלו. טראמפ גם טען כי יהודים הממשיכים לתמוך בדמוקרטים אינם נאמנים לישראל, ותיאר את הסנטור צ'אק שומר – מנהיג המיעוט בסנאט האמריקאי ונבחר הציבור היהודי הבכיר ביותר, שזה עתה אף סיים לכתוב ספר על אנטישמיות – כ"איננו יהודי עוד...אלא פלסטיני".

ולבסוף, בהמשך לדבריו של טד דויטש מה-AJC, רבים מהיהודים האמריקאים חוששים מתגובת נגד. הם דואגים כי תנועת מטוטלת עלולה להוביל להתגברות האנטישמיות ולהאשמת היהודים בהרס האוניברסיטאות, בדיכוי חופש הביטוי, או במתקפה על הציבור הליברלי. חשש נוסף של חלק מחברי הקהילה היהודית הוא שבאקלים הפוליטי המקוטב של ארה"ב כיום, מאבק באנטישמיות עלול לעבור קידוד שלה כבעיה "רפובליקנית", ולהוביל ממשל דמוקרטי עתידי לבטל את מדיניות ממשל טראמפ. ביטול שכזה עשוי להיות פשוט יחסית משום שרוב מהלכיו של טראמפ נעשים מכוח צו נשיאותי ולא דרך חקיקה - מה שהופך אותם למועדים לביטול על ידי נשיאים עתידיים, כפי שטראמפ עצמו עשה לחלק ממדיניותו של ביידן.

לאורך השנים הביעה ישראל דאגה מגילויי האנטי-ציונות והאנטישמיות בקמפוסים ופעלה נגדם ביחד עם ארגונים שנאבקו באקטיביזם פרו-פלסטיני ואנטי-ישראלי. בימים אלה, בזמן

שממשלת ישראל מגבשת את עמדתה כלפי המאבק באנטישמיות שמתרחש מעבר לים, עליה לתת את הדעת לעמדותיהם של יהודי ארצות הברית, המוטרדים מהתפקיד שממלאות טענות לאנטישמיות בוויכוחים פוליטיים בארצות הברית בעת הזו. מתוך דאגה לערכים ליברליים, ועקב החשש ממפלגתיות מוקצנת ומתגובת נגד, יהודים רבים מוצאים עצמם מתנגדים לפעולות שנועדו לכאורה להילחם באנטישמיות.

על הגורמים הישראליים במשרד החוץ, במשרד לענייני התפוצות ובמשרד ראש הממשלה, להקשיב לעמדותיהם של ארגונים יהודיים ממסדיים, של הזרמים הדתיים המרכזיים ושל הציבור היהודי-אמריקני בכללותו, בבואם לגבש את תגובתם למדיניות ממשל טראמפ בנושא אנטישמיות. ככל שהמאבק באנטישמיות בקמפוסים הופך יותר פוליטי, וככל שהוא נלכד עמוק יותר במאבק הכללי על הכיוון אליו צועדת ארצות הברית כמדינה, כך מוטב לישראל להימנע ככל האפשר מלהיתפס כתומכת או כמעודדת את מהלכי הממשל נגד מערכת ההשכלה הגבוהה, במיוחד כאשר הם נעשים, לפחות בחלקם, בשמה.

פרסום זה התאפשר בזכות שותפות INSS עם קרן משפחת רוזרמן

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט